

KAS IR INTERSEKSS?

Viss, kas tev ir jāzin!

"Intersekss" ir termins, kuru pielieto, runājot par cilvēkiem, kuri piedzimuši ar dažādām īpašībām, kuras var neatbilst tradicionālajiem priekšstatiem par vīriešu un sieviešu ķermeni.

Vārds "intersekss" jeb "interseksuāls" ir kopējs termins, kas apzīmē cilvēkus, kuriem ir viena vai vairākas dzimuma pazīmju vai reprodūktīvās anatomijas variācijas.

Interseksuāliem cilvēkiem var būt hromosomu, dzimumorgānu, hormonu vai iekšējo orgānu, piemēram, sēklinieku vai olnīcu, variācijas. Dažas interseksuālas iezīmes tiek konstatētas jau piedzimstot, bet citiem cilvēkiem interseksuālās iezīmes var atklāties tikai pubertātes vecumā vai vēlāk dzīvē.

Cilvēki ar interseksuālām pazīmēm ir pastāvējuši vienmēr, taču tagad cilvēki ir vairāk informēti par cilvēka ķermeņa daudzveidību.

Cilvēki ar interseksuāliem ķermeņiem, tāpat kā ikviens, kas var tikt uzskatīts par atšķirīgu, dažkārt saskaras ar diskrimināciju, tostarp veselības aprūpes iestādēs (jau sākot no agrīnas bērnības).

Interseksuāli cilvēki ir biežāk sastopami, nekā tu domā!

Eksperti lēš, ka pasaulē ir apmēram 1,7 % cilvēku ar interseksuālām pazīmēm - tas ir apmēram tikpat daudz cilvēku, cik dzīvo Krievijā vai Meksikā. Visi cilvēki ar interseksuālām pazīmēm nav vienādi, un daži no tiem var pat nezināt, ka viņi ir interseksuāli, ja vien viņiem netiek veiktas ģenētiskās pārbaudes (kas tiek veiktas, piemēram, sportistiem). Interseksuāli cilvēki nav nekas neparasts - mēs vienkārši lielākoties esam bijuši neredzami. Taču tas mainās.

Dažiem interseksuāliem bērniem tiek veiktas nevajadzīgas un neatgriezeniskas operācijas - bez viņu piekrišanas.

Daudzus gadus medicīnā tika uzskatīts par normu, ka bērni, kas piedzimuši ar netipiskām dzimuma pazīmēm, ir bērni ar ķermeņiem, kurus nepieciešams "labot". Līdz pat 1/2000 no tiem agrīnā vecumā tiek pakļauti nevajadzīgai medicīniskai iejaukšanai. Dažiem interseksuāliem zīdaiņiem un vecākiem jauniešiem ir veiktas plašas, piespiedu operācijas tikai tādēļ, lai viņu ķermeņi atbilstu tradicionālajiem priekšstatiem par to, ko nozīmē būt vīrietim vai sievietei. Lielākā daļa šo operāciju nav medicīniski nepieciešamas, un to varētu mierīgi atlikt līdz laikam, kad interseksuālā persona var izlemt, vai operācija ir vēlama. Dažos gadījumos interseksuāli indivīdi uzaug tā arī nekad nav uzzinājuši par medicīniskajām procedūrām, kas viņiem tika veiktas bērnībā. Citi ziņo, ka viņiem tika teikts, ka operācija esot bijusi nepieciešama, bet vēlāk viņi uzzina, ka tas nav taisnība.

Arvien vairāk pierādījumu liecina par šo operāciju kaitējumu, ja tās tiek veiktas bez informētas piekrišanas, kas var ietvert fiziskas sāpes, dzimumorgānu jutīguma zudumu, rētas un pat sterilizāciju, kā arī būtiskas psiholoģiskas sekas un risku, ka piešķirtais dzimums neatbilst personas dzimuma identitātei. Šo risku dēļ tādas grupas kā Apvienoto Nāciju Organizācija, Pasaules Veselības organizācija, Amerikas Advokātu asociācija un Geju un lesbiešu medicīnas asociācija, kas ir pasaulē lielākā un vecākā LGBT veselības aprūpes speciālistu asociācija, interseksuālas dzimumorgānu operācijas uzskata par cilvēktiesību pārkāpumiem. Tas ir licis dažās valstīs, piemēram, Maltā un Grieķijā, aizliegt medicīnisko iejaukšanos dzimumanatomijas pārveidošanai bez piekrišanas. ASV šīs operācijas ir aizliegtas tikai Ņujorkas valsts slimnīcās, tomēr šis aizliegums joprojām nav tieši reglamentētas nevienā ASV likumā, un līdz pat šai dienai tās veic neliela speciālistu grupa.

Diemžēl Latvijā trūkst pieejamas informācijas latviešu valodā par intersekseka jautājumiem. Joprojām interseksuālitāti sajauc ar seksuālo orientāciju, kā arī izmanto pazemojošo galotni "-isms".

Interseksuāliem cilvēkiem ir jābūt autonomijai attiecībā uz savu ķermeni. Diemžēl vecāki var justies spiesti pieņemt neatgriezeniskus lēmumus par savu bērnu ķermeņiem, pirms bērni var jēgpilni piedalīties un izvēlēties, kādas medicīniskās procedūras viņi vēlas, ja vispār vēlas.

KAS IR INTERSEKSS?

Viss, kas tev ir jāzin!

Lielākā daļa interseksuālu cilvēku piedzīvo daudz dažādu kaitējumu.	Nedari pieņēmumus un ļauj cilvēkiem dalīties ar saviem stāstiem.	
<p>Daudzi interseksuāli jaunieši un pieaugušie mūsdienās stāsta par sekām, kas radušās nevēlamu operāciju rezultātā, tostarp par zemu pašvērtējumu, depresiju, trauksmi un problēmām ar uzticību un intimitāti attiecībās. Lai gan vecāki un ārsti var rīkoties ar vislabākajiem nodomiem, steiga "labot" bērna ķermeņa atšķirības visbiežāk nodara daudz vairāk ļauna nekā laba.</p> <p>Lielākā daļa cilvēku domā, ka bioloģiskais dzimums ir "vīrietis" vai "sieviete", taču patiesībā tas var būt sarežģītāk. Šis pārpratums var likt interseksuāliem cilvēkiem justies vientuļiem un nepamatoti kaunēties par savu ķermeni.</p>	<p>Ja satiksi kādu, kas, tavuprāt, varētu būt interseksuāla persona, vai kāds tev ir atklājis, ka ir interseksuāls, ļauj viņiem dalīties ar informāciju, ko viņi vēlas darīt zināmu. Nejaudā par viņu ķermeni vai procedūrām, kas viņiem veiktas. Ievēro cilvēku privātumu!</p> <p>Interseksuāli cilvēki var identificēties kā vīrieši, sievietes, bez dzimuma vai vairāku dzimumu pārstāvji, un viņi var paust savu dzimumu dažādos veidos. Tāpat interseksuāli cilvēki, tāpat kā visi, var būt heteroseksuāli, homoseksuāli, biseksuāli, aseksuāli vai identificēties citādi.</p> <p>Daži interseksuāli cilvēki var izvēlēties lietot noteiktas dzimtes galotnes, bet citi varētu izvēlēties tos jaukt kopā vai vispār izmantot daudzskaitļa vārdu formas: nevis "skaista" vai "skaists", bet "skaisti". Vienmēr ļauj interseksuāliem cilvēkiem noteikt, kādus vietniekvārdus viņi vēlētos, lai tu lieto.</p>	

Interseksualitāte un transdzimte nav viens un tas pats

	<p>Interseksuāla persona ir dzimusi ar netipiskām iekšējām vai ārējām dzimuma pazīmēm. Transpersona identificējas ar citu dzimumu, nevis to, kas viņai tika piešķirts pēc dzimšanas, tomēr parasti transpersonas nav dzimuši ar dzimuma pazīmēm, kas neatbilst tradicionālajai binārajai vīriešu vai sieviešu ķermeņa izpratnei.</p> <p>Interseksuāli cilvēki un transpersonas var saskarties ar līdzīgiem šķēršļiem, lai piekļūtu atbilstoši medicīniskai aprūpei, un var piedzīvot līdzīgu diskrimināciju dzimuma identitātes un izpausmes dēļ. Abām kopienām var kaitēt veselības aprūpes un sporta aizliegumi, kas cenšas uzspiest neiespējamu dzimumu binaritāti. Mums ir kopīgas intereses attiecībā uz autonomiju un brīvību izvēlēties, kas tiks vai netiks darīts ar mūsu ķermeņiem.</p> <p>Ja interseksuāliem cilvēkiem bērnībā bieži vien tiek veiktas nevēlamas un nevajadzīgas operācijas, tad transcilvēkiem pusaudžu vecumā un vēlāk bieži vien tiek liegta nepieciešamā medicīniskā aprūpe. Transcilvēkiem var arī pieprasīt veikt operācijas, kuras viņi nevēlas, lai atjauninātu dzimuma apzīmējumu savos dokumentos. Labāk izprotot šo kopienu līdzības un atšķirības, mēs varam labāk atbalstīt abas divas!</p>
---	---

Ir daudz veidu, kā tu vari izpalīdzēt

- Izglīto draugus un ģimenes locekļus par interseksuāliem cilvēkiem, izmantojot sociālos plašsaziņas līdzekļus.
- Iestājies pret nevajadzīgām un nepamatotām operācijām interseksuāliem zīdaiņiem un bērniem.
- Atbalsti aizsardzību pret diskrimināciju, kas attiecas arī uz interseksuāliem cilvēkiem.
- Iestājies pret likumiem, kas nosaka, ka ir aizliegts izmantot tualetes vai spēlēt sporta komandās cilvēkiem, kuru dzimums neatbilst dzimšanas apliecībā norādītajam dzimuma apzīmējumam.
- Atbalsti izmaiņas noteikumos un likumos, kas attiecas uz identifikāciju, lai katram pieaugušam interseksuālam cilvēkam nebūtu jāizvēlas vīriešu vai sieviešu dzimuma apzīmējums.
- Izturieties pret interseksuāliem cilvēkiem ar cieņu, neuzdodot personīgus jautājumus un lietojot viņu vēlamos vietniekvārdus.
- Pieraksties e-pastiem, lai aizstāvētu interseksuālu tiesības interactadvocates.org vietnē.
- Ziedo interACT jau šodien!

Šo materiālu sagatavoja interACT: Advocates for Intersex Youth, latviešu valodā tulkoja Joanna Ļutjko.

Lai uzzinātu vairāk par interseksuālo kustību Eiropā, apmeklējiet vietni oieurope.org.